

אפנן (מימין) על הרשא בכנס הפמיניסטי בחיפה
 ,לא אחיה על חשבון גבר"

● תני דוגמות לדיכוי
 אין סוף דוגמות. יהיה לי קשה למצוא
 דוגמה של שיוויון, לא דוגמה של דיכוי
 האשה.

● איך הסתדרת עם ההורים?
 יש לי הורים שהם לא הכי שמרנים, אך
 גם אינם רוצים לקבל דברים חדשים. הם
 נתנו בי אמון, כי הצלחתי בבית הספר, ו-
 זה היה לטובתי. זה עזר לי לשכנע אותם.

● כמה אחיות ואחים יש לך?
 אנחנו שיבעה. מלבד אחת, שהיא צעירי-
 רה ממני, כולם נשואים. הם מפורזים בי-
 עכו. בחיפה ובקליפורניה.

● הם הצליחו?
 לא. היו להם תיקנות להמשיך ללמוד.
 בגלל מצבם הכלכלי. לא הצליחו ללמוד.
 היו חייבים לצאת מבית הספר כדי לעבוד.
 יש לי אח בן 29. ח'אדם, שחי בקליפורני-
 ינה. הוא היגר לפני שש שנים, ועובד שם
 כחרט בתעשיית האוניות.

● הוא עושה כסף?
 לצערי הרב. כן.

הפגנת נשים בחיפה

..נגד שטיפת המוח בחברה שלנו"

● מדוע לצעוד?
 כי אני נגד הגירה מהארץ.

● למה?
 כי זו אחת המטרות של השילטונות. הם
 רוצים שכל הפלסטינים יסתלקו מכאן.

● מה עושה אבא שלך?
 אבא הוא בן 60 ועובד בשמירה בעכו.
 אמא התחילה לעבוד לא מזמן. היא מטפ-
 לת בקבוצת מפגרים.

● יש לך שכנים יהודים?
 אני גרה בעכו העתיקה. אין שם יהודים.

● מי מתנגד יותר לפעילותך בבית -
 אחא או אבא?
 אחא.

הוא היה בסדר. לא הרגשתי שהוא שר-
 מר עלי. הרגשתי שהוא אינו מתערב.

● מי החליט על הנישואין שלך?
 אני. למרות שלא אהבתי את החתן ה-
 מיועד. זו הייתה תוצאה של שטיפת המוח
 בחברה שלנו. בתקופה ההיא הייתי מסכרי-
 מה להתחתן עם כל אחד שענה על תנאי
 איים מסויימים.

● איך את מרגישה עם זה?
 אני גאה בעצמי, כי אני פועלת לפי ה-
 עקרונות שלי.

● לא פחדת שלא ירצו להתחתן איתך?
 לא. מצדדי - שלא ירצו.

● למה החלטת ללמוד דווקא מתימטיקה
 הנחשבת כמיקצוע גברי?
 ■ ■ ■

● מתי החלטת להתגרש?
 כשהתייאשתי מהאפשרות להסתדר אי-
 תו. לא רציתי להתפשר על דברים עק-
 רוניים. חשבתי שזכותי להחליט בעצמי
 בעניינים הנוגעים לי. אלא אם כן ארצה
 להתייעץ עם בן זוגי. לא רציתי להיות
 תלויה בבעל. לא רציתי להיות חפץ של
 מישהו, סירבתי שיכפה עלי דברים, רק
 מפני שאנחנו נשואים.

● הוא קיבל את זה?
 לא, ואו הצעתי גירושין. הוא לא הס-
 כים, למרות שהמצב בינינו לא היה נוח לו.
 אבל אחרי תקופה מסויימת לא היה לו
 ברירה, הוא נכנע.

● מדוע היה לו קשה להסכים, הרי
 גם הוא טבל מהמתחיות?
 הגאון הגברית שלו נפגעה, כי אני יומי-
 תי את הגירושין.

● לא דאגת למה שיקרה בעיקבות ה-
 גירושין?
 דאגתי. קודם כל היה חשוב לי לשכנע
 את הורי, והצלחתי. הם היו לצדדי.

● בטח שהם ניסו לשכנע אותי לא להתי-
 גרש. אבל הסברתי להם, שאני לא מאושי-
 רת ושאיני סיכויי שאהיה מאושרת במיט-
 גרת הנישואין שלי. אחרי מאמצים, הם
 הבינו שאני לא רוצה לפגוע בהם ולא ב-
 כבוד המישפחה.

● גם לשכנע את חברי הקרובים, אותם ש-
 ■ ■ ■

● כיצד את מתפרנסת?
 הפסקתי לעבוד בטכניון רק לפני שברי-
 עיים. מאז פרוץ המלחמה, הזיתי מאוד
 פעילה מבחינה פוליטית: בחיפה, בכפרים,
 בהפגנות, באירגון אסיפות פוליטיות. לא
 ניגשתי לשתי בחינות בגלל עיסוקי הפו-
 ליטיים, ולכן הודיעו לי על הפסקת לימודי-
 די. אני לא מאמינה שהעובדה שהחברתי
 בחינות היא הסיבה האמיתית.

● מאותו הראש כמותי, היה חשוב לי
 מאוד.

● מכירה הרבה גרושות ערביות?
 ■ ■ ■

● אחי לא לחץ אותך בדאגת יתר?
 ■ ■ ■

● מהי הסיבה?
 אני לא רוצה לנחש, אבל בטוח שלא זו
 היתה הסיבה. יש להניח שהשילטונות הי-
 עבירו לאוניברסיטה מידע על פעילות ה-
 סטודנטים. בדרך-כלל, במיקרים שיש כיי-
 שלון במיקצוע מסויים, יש באפשרותו של
 הסטודנט להירשם מחדש לקורס. אבל לי
 קטעו את הלימודים לצמיתות.

● אם כן, ממה התפרנסו כעת?
 אני לא יודעת מה אעשה. מה שבטוח -
 על חשבוננו של גבר אני לא אחיה, גם לא
 על חשבונם של הוריי. אולי אקבל דמי-
 אבטלה, כי גם עבודה כמורה לא הצלחתי
 לקבל, למרות שיש לי תעודת-הוראה, ו-
 תואר שני במתימטיקה, ונסיון של שנתיים
 תירגול בטכניון.

● בתקופת המלחמה לא יכולתי לגשת
 לבחינות, לא הייתי במצב נפשי מתאים
 לשבת וללמוד מתימטיקה, כשבכל יום

החלטתי להתגרש כאשר התייאשתי
 מהאפשרות להסתדר איתו.
 לא רציתי להיות חפץ של מישהו

נהרגו אנשים, התנדבתי, עם פעילים ער-
 ביים אחרים, לעזור לפצועים הלבנונים ו-
 הפלסטינים בבתי-החולים.

● הדבר הכי חשוב לפצועים היה שמישהו
 דיבר איתם בערבית. דאגנו להם גם ל-
 אוכל שהם מכירים ואוהבים, הם לא היו
 רגילים לאוכל של בתי-החולים.

● הכי חשוב היה העידוד הנפשי שהגשנו.
 אני זוכרת אשה קטועת רגל, שלא ידעה
 היכן בעלה, אך ידעה שארבעת בניה נהר-
 גו. היה חשוב שילד אשה כזו, ישבו
 אנשים ויזדהו עם בעיותיה.

● היו גם מעט לבנונים ימניים, ואלה קיבלו
 יחס מיוחד מצוות בית-החולים: לא צעקו
 עליהם הירשו לקרובים לבקרם. לפלסטי-
 נים לא הגיעו בכלל קרובים, אף אחד לא
 ידע איפה השני.

● הסירוב לקבל אותי לעבודה בתור מו-
 רה התחיל הרבה לפני הפעילות האינטנ-
 סיבית שלי נגד ההתנפלות על לבנון. זה
 היה לפני שנה. פניתי אז באמצעות עורך-
 דין למישרד-החינוך, כדי שיענה לי מדוע
 אין נותנים לי עבודה. אחרי ששה חודשים
 ענה לי היועץ המישפטי של מישרד-החי-
 נוך, שהוא אינו חייב לקבל מועמד למי-
 שרה רק בגלל כישוריו המקצועיים. במי-
 קומי קיבלו בבית-ספר שרציתי ללמד בו
 מתימטיקה, אשה בעלת תואר בגיאוגרפיה.

● רוב המורים הערבים הם לא פעילים
 פוליטיים, כל השתתפות בהפגנה יכולה
 להזיק להם. עובדה: עד אז השתתפתי

למה רצית לדווקא ארכיטקטורה?
 אהבתי לצייר, למדתי בקורס לפיסול,
 הייתה לי נטיה לאמנות. למדתי בבית הספר
 הנוצרי טארה סנטה בעכו. רוב התלמידים
 שם הם מוסלמים, רק המנהל הוא כומר.

● נהנית ללמוד מתימטיקה?
 כשלמדתי, נהנית.

● איך הפכת להיות מתרגלת באוני-
 ברסיטה? אני יודעת שצריך להיות מצ-
 טיין כדי לקבל ג'וב כזה.

● באופן טבעי, מי שלומד לתואר שני
 ורוצה לעבוד, זה אפשרי. בטכניון כל אחד
 יכול להיות אסיסטנט, לא צריך להיות
 מצטיין, יש לי ממוצע מעל 80. אבל זה
 לא נקרא להצטיין.

● כיצד את מתפרנסת?
 הפסקתי לעבוד בטכניון רק לפני שברי-
 עיים. מאז פרוץ המלחמה, הזיתי מאוד
 פעילה מבחינה פוליטית: בחיפה, בכפרים,
 בהפגנות, באירגון אסיפות פוליטיות. לא
 ניגשתי לשתי בחינות בגלל עיסוקי הפו-
 ליטיים, ולכן הודיעו לי על הפסקת לימודי-
 די. אני לא מאמינה שהעובדה שהחברתי
 בחינות היא הסיבה האמיתית.

● מאותו הראש כמותי, היה חשוב לי
 מאוד.

● מכירה הרבה גרושות ערביות?
 ■ ■ ■

● אחי לא לחץ אותך בדאגת יתר?
 ■ ■ ■

● מה עושה אבא שלך?
 אבא הוא בן 60 ועובד בשמירה בעכו.
 אמא התחילה לעבוד לא מזמן. היא מטפ-
 לת בקבוצת מפגרים.

● יש לך שכנים יהודים?
 אני גרה בעכו העתיקה. אין שם יהודים.

● מי מתנגד יותר לפעילותך בבית -
 אחא או אבא?
 אחא.